

BROEDSEIZOEN VAN 2017 RONDUIT SLECHT! (ZOALS IN 2015 EN 2016 ...)

Alhoewel het nog steeds 'putteke' winter is horen we in januari zo nu en dan opnieuw koolmezen, pimpelmezen, zwarte mezen, heggemus- sen, roodborst (nog steeds de winterroodborst), vooral op zonnige dagen, al eens zingen. De dagen beginnen nu opvallender te lengen maar toch vormen januari en februari voor de resi- dente vogelwereld nog 2 moeilijke maanden.

Of er op je voedertafel veel of weinig mezen komen, hangt in belangrijke mate af van het succes van het voorafgaande broedseizoen. Voor 2017 was dit absoluut niet goed maar ook 2016 en 2015 waren zeker niet denderend. Zowel in 2017 als in 2015 heeft dit vooral te maken met onze veranderende lentes: de maand maart 2017 was op- vallend en langdurig warm. We noteerden meermaals temperaturen tussen 20 en 25° C. Dat betekende dat een aantal koolmezen, vooral in de steden, begonnen met het bouwen van een nest en zelfs het leggen van eieren. Het eerste ei werd gelegd in Dendermonde op 2 maart. Bekijken we de eerste eidatum (= datum waarop het eerste ei gelegd wordt) dan zien we dat in alle steden de eer- ste eidatum bijna 10 dagen vroeger is dan in ons controlegebied (Fig.1).

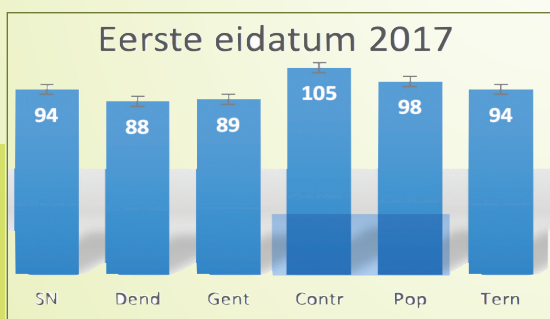

Figure 1 De eerste eidatum (1= 1jan2017) in de verschillende projectgebieden: SN(Dint-Niklaas), Dend(Dendermonde), Gent, Contr(controle gebied), Pop (Poperinge) en Tern (Terneuzen).

Daarbij moeten we zeker bedenken dat ook in ons controlegebied de eerste eidatum sedert 1990 met zo'n 10 dagen vervroegd is. (Fig.2).

moeilijke voortplanting

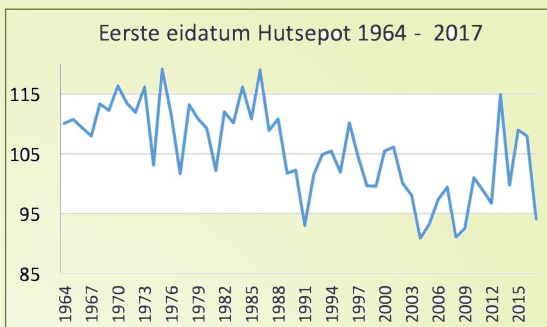

Figure 2. Eerste eidatum in het controlegebied 'Hutsepot' tussen 1964 en 2017 (1 = 1jan).

En toen kwam april: de temperaturen kelderden en heel wat koolmezen zaten al te broeden. Rond 15 april kwamen er heel wat jongen uit en er stonden amper bladeren op de bomen. Waar moesten de koolmeesouders voedsel vinden voor hun jongen. We zagen ze dan ook op de raarste plekken naar voedsel zoeken. In 2017 gingen er daardoor heel wat legfels met kleine jongen verloren zowel in de steden als in het controlegebied (Fig.3).

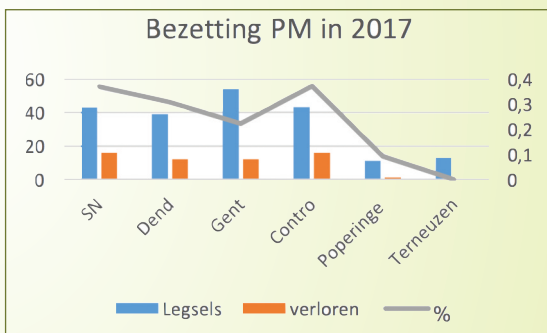

Figure 3. het aantal legfels per gemeente (Blauw), het aantal mislukte legfels (oranje) per gemeente en het percentage mislukte legfels (rechts).

Een belangrijk gegeven is uiteraard het succes van het betreffende broedseizoen. Dat halen we uit de verhouding tussen het aantal gelegde eieren en het aantal met succes uitgevlogen jongen (Fig.4a). Daarbij valt het op dat het broedsucces in Sint-Niklaas opvallend lager is dan in de andere 2 studie- steden. Voor ons controlegebied zien we dat het broedsucces de laatste jaren zo'n 20% lager is dan in de voorgaande jaren terwijl het bos eerder natuurlijke geworden is (Fig.4b). Dit sluit aan bij het resultaat van Duitse onderzoekers die vinden dat het insectenaanbod in bossen tot 70% gedaald is.

Deze achteruitgang wordt vooral toegeschreven aan de moderne landbouwpraktijken.

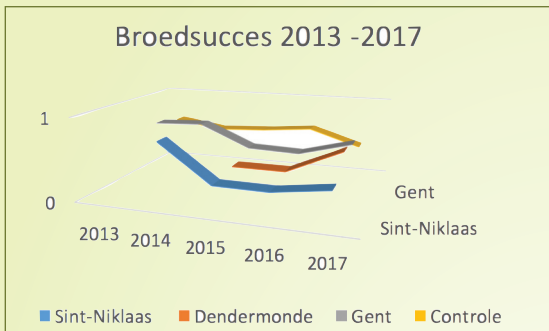

Figure 4a. Het broedsucces over verschillende Jaren in de steden Sint-Niklaas, Dendermonde, Gent en ons controlegebied.

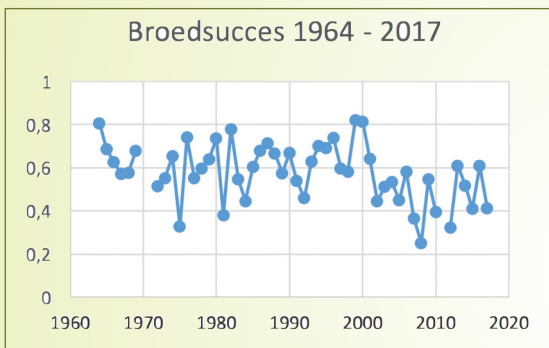

Figure 4b. het broedsucces in het controlegebied 'Hutsepot' over verschillende Jaren.

Bekijken we tenslotte de conditie van de jonge mezen. Het is een gegeven dat jonge mezen die de eerste drie maanden na het uitvliegen overleven meer kansen hebben om in het volgende

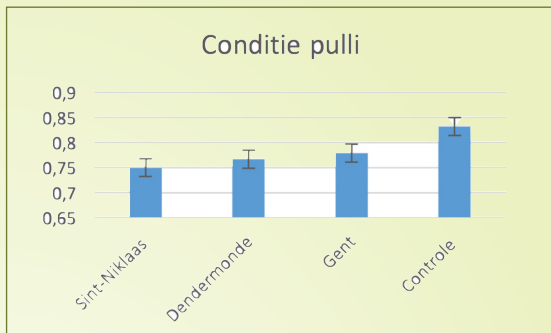

Figure 5. De conditie van juveniele mezen [15 dagen oud] of kort voor het uitvliegen.

broedseizoen terecht te komen. De conditie van jonge mezen bij het uitvliegen vormt dus een belangrijke overlevingsparameter. Dan zien we dat de jonge bijna uitvliegende mezen van 15 dagen oud, in het controlegebied een opvallend beter conditie hebben bij het uitvliegen dan de jonge mezen in de stedelijke gebieden. (Fig.5).

Uit dit alles besluiten we het volgende:

Het lijkt er nog altijd op dat onze steden voor zangvogels een 'ecologische val' vormen. Een aantal jonge vogels komen na het onafhankelijk worden van hun ouders in een stad terecht en vinden daar een gunstig overwinteringsgebied. De temperaturen zijn milder en ze vinden er veel voedsel (noten, zaden vet.....). Op het einde van de winter bakenen ze een territorium af en moeten dan al het voedsel voor zichzelf en hun jongen vinden binnen dat territorium. We vermoeden dat de territoria in de steden uitgestrekter zijn dan in het controlebos. Het voedsel dat zij nu nodig hebben is eiwitrijk voedsel (insecten) voor het groot brengen van hun jongen en dat vinden ze niet voldoende zodat de conditie van hun jongen ondermaats is en zelfs veel jonge ouders na het broedseizoen opnieuw verdwijnen en het jaar erop vervangen worden door nieuwe jonge ouders.

We hopen dat bij de uitvoering van de groenplannen van de verschillende steden het tij zal keren en volgen dit nauwgezet op.

